

Erik Thornström, 08-677 27 08

Klimat- och näringslivsdepartementet

E-post: kn.remissvar@regeringskansliet.seKopia till: kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av Statens energimyndighets hemställan angående förordning om statligt stöd för energiberedskapsåtgärder

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 500 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Sammanfattning

- Energiföretagen välkomnar och ser positivt på att det införs en förordning som ger möjlighet till statliga bidrag till energiberedskapsåtgärder och som vi anser bör komma på plats så snart som möjligt.
- Energiföretagen bedömer att aviserade anslag för energiberedskap inte täcker de stora behov av beredskapsinvesteringar som behövs för att möta den beslutade totalförsvarsinriktningen på energiområdet. Vi vill särskilt framhålla att de aviserade inriktningsmålen för bränsleberedskap och att bibehålla vissa anläggningar inom fjärr- och kraftvärmen kan bli mycket kostsamma och att det behöver beaktas i prioriteringen av energiberedskapsåtgärder.
- Energiföretagen anser att innebörden och tillämpningen av de olika refererade statsstöds-regelverken gällande EU:s så kallade de minimis-förordning respektive statligt stöd för allmännyttiga tjänster behöver klargöras. Vi ser att det finns en risk för att större beredskapssatsningar i anläggningar och lager inte kommer kunna rymmas inom bidragsförordningen.
- Energiföretagen saknar närmare resonemang om hur själva stödfördelningsprocessen är tänkt att gå till och hur prioriteringar av åtgärder kommer att ske. Vi efterfrågar närmare information från Energimyndigheten gentemot branschaktörerna om förutsättningarna för att ansöka om och beviljas stöd.
- Energiföretagen anser att gränsdragningen i förhållande till Svenska kraftnäts stöd till elberedskapsåtgärder behöver klargöras. Det är angeläget att det i förordningen klargörs att avgränsningen görs i förhållande till verksamheten i sig och inte gentemot aktörer som kan vara verksamma inom både el- och annan energiverksamhet.

Inledning

Energiföretagen välkomnar och ser positivt på att det införs en förordning som ger möjlighet till statliga bidrag till energiberedskapsåtgärder. En välfungerande energiförsörjning vad gäller el, värme och kyla, drivmedel och gas är avgörande för samhällets funktioner i kris och krig. Vi instämmer den anförda bakgrundsbeskrivningen från Energimyndigheten och konstaterar att energiförsörjningen är särskilt utsatt i Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

Med tanke på den pågående uppbyggnaden av totalförsvaret och det civila försvaret är det nödvändigt att energiföretag kan beviljas ekonomiskt stöd för beredskapsåtgärder som inte är kommersiellt motiverade. Det remitterade underlaget är dock otydligt kring vilka energiberedskapsåtgärder som Energimyndigheten har identifierat och hur dessa avgränsas.

Vi anser att det är angeläget att stödförordningen kommer på plats så snart som möjligt för att möjliggöra för aktörer i energibranschen att ansöka om bidrag för beredskapshöjande åtgärder. Energiföretagen anser att det för ökad beredskap inom fjärr- och kraftvärmens krävs mer långsiktiga investeringar i bland annat lagring, redundans, reservkapacitet, reservkraft, robust infrastruktur, fysiskt skydd och digital säkerhet. Detta är åtgärder som sällan är kommersiellt lönsamma men avgörande för samhällets resiliens.

Vidare anser vi att det är angeläget vad gäller elförsörjningen och särskilt kraftvärmens att tydliggöra avgränsningar gentemot elberedskapsåtgärder där Svenska kraftnät kan lämna bidrag för åtgärder som vidtas enligt elberedskapslagen. Det är angeläget att det sker en samordning av beredskapsåtgärder mellan Energimyndigheten och Svenska kraftnät. Vi anser också att det bör klargöras hur stöd till energiberedskapsåtgärder är tänkt att hanteras i förhållande till de F-avtal som föreslås av Utredningen om näringslivets försörjningsberedskap i SOU 2025:68.

Anslaget för energiberedskap är för begränsat för att täcka de stora energiberedskapsbehoven

Energiföretagen konstaterar att det saknas närmare resonemang i hemställan om hur den föreslagna stödförordningen relaterar till anslagsnivåerna för energiberedskap. I budgetpropositionen för 2026 föreslås 398 miljoner kronor anslås 2026 för anslaget 1:10 Energiberedskap inom utgiftsområde 21 Energi, för 2027 beräknas 651 miljoner kronor och för 2028 beräknas 776 miljoner kronor. Vi noterar även att Energimyndigheten får finansiera förvaltningskostnader för energiberedskap inom detta anslag, vilket minskar utrymmet för vilka bidrag som kan beviljas inom anslaget.

Energiföretagen bedömer att dessa anslagsvolymerna inte täcker de stora behov av beredskapsinvesteringar som behövs för att möta den beslutade totalförsvarsinriktningen på energiområdet. Med tanke på att energiberedskapsåtgärderna inom stödförordningen har en stor bredd och ska omfatta drivmedel, gas respektive fjärr- och kraftvärme och fjärrkyla kan det förväntas uppstå betydande konkurrens och behov av tydliga prioriteringar i hur fördelning av medel ska gå till.

Flera utredningar pekar på stora finansieringsbehov framöver bland annat i Energimyndighetens rapporter *Försörjningstrygghet på gasmarknaderna i Sverige* (ER 2025:11) respektive delrapporten *Stärkt leveranssäkerhet inom fjärrvärme- och kraftvärmesektorn* (ER 2025:32). Men det finns också beroendeförhållanden där leveranssäkerheten i fjärr- och kraftvärmen är beroende av en fungerande drivmedelsberedskap så att till exempel bränsletransporter kan säkras vid kris- och krigsförhållanden, liksom vad gäller gasberedskapen för bränsleförsörjningen för vissa kraftvärmeverk.

Aviserade inriktningsmål för stärkt leveranssäkerhet inom fjärr- och kraftvärmen kommer kräva stora anslagsbehov för energiberedskap

Vi vill särskilt framhålla att de aviserade inriktningsmålen för bränsleberedskap inom fjärr- och kraftvärmen kan bli mycket kostsamma och att det behöver beaktas i prioriteringen av energiberedskapsåtgärder. Det är inte kommersiellt motiverat att bygga ut stora bränslelager och det finns ofta stora platsmässiga begränsningar i att bygga ut lagringsförmågan i direkt anslutning till befintliga fjärrvärmearläggningar. Vidare vill vi påpeka att Energimyndighetens förslag om att förbjuda nedläggning eller på annat sätt kräva att infrastruktur för lagring och användning av icke förnybara bränslen kan bli kostnadskrävande om kravet är tänkt att tillämpas generellt i Sveriges samtliga omkring 500 fjärrvärmesystem. Fjärrvärmebranschen har också generellt en svag lönsamhet efter de senaste årens närmast fördubblade bibränslepriser som står för ungefär två tredjedelar av tillförseln i fjärrvärmen. Det innebär att branschen är beroende av statligt stöd för höjda energiberedskapskrav då fjärrvärmens konkurrenskraft på värmemarknaden annars hotas.

Vi anser också att det behöver klargöras om fjärrkylaverksamhet avses omfattas av stödförordningen. Energimyndigheten har i sin delrapport om stärkt leveranssäkerhet i fjärr- och kraftvärmen (ER 2025:32) föreslagit att inriktningsmål m.m. även bör omfatta fjärrkyla, trots att detta inte ingick i regeringsuppdraget. Vi vill framhålla att samhällsviktiga verksamheter som till exempel sjukhus och serverhallar som i dag är fjärrkylekunder själva har redundans och beredskap. Vi befarar att ökade ofinansierade beredskapskrav på fjärrkylaverksamhet försämrar dess konkurrenskraft på kylamarknaden, där fjärrkylan redan i dag har en tuff konkurrenssituation med svag lönsamhet.

Föreslagna beloppsgränser är lågt satta

Vi anser att innebörden av den föreslagna hänvisningen till EU:s så kallade de minimis-förordning som innebär ett takbelopp på 300 000 euro under en treårsperiod per företag behöver tydliggöras i vilka fall den avses tillämpas. Referensen till kommissionens beslut 2012/21/EU om statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse medger högre takbelopp men det vore önskvärt med förtydliganden i vilka fall de olika statsstödsregulverken avses tillämpas. Ett sätt att förtydliga gränsdragningen är att

inkludera ordet "eller" i slutet av 3 § p. 1 så att de refererade statsstödsregelverken tillämpas var för sig.

Vi anser att det kommer behövas högre takbelopp framöver med tanke på de inriktningsmål som föreslagits av Energimyndigheten i delrapporten om stärkt leveranssäkerhet inom fjärr- och kraftvärmesektorn för uppbyggnaden av olika energi-beredskapsförmågor med sikte på 90-dagars beredskapsförmåga. Det är även rimligt att i ett senare skede bygga på stödförordningen med nya stödmöjligheter när nya inriktningsmål utformats mer i detalj och har beslutats.

Stödfördelningsprocessen behöver klargöras

Vi saknar närmare resonemang om hur själva ansökans- och stödfördelningsprocessen är tänkt att gå till och hur prioriteringar av åtgärder kommer att ske. Det är angeläget att Energimyndigheten går ut med närmare information till branschaktörerna om förutsättningarna för att ansöka om och beviljas stöd. Till exempel behöver avgränsningar tydliggöras mellan beredskapsåtgärder och vad som anses utgöra kommersiellt motiverade åtgärder. Det är även viktigt att stödet utformas så att det täcker en beredskapsåtgärds hela livscykel för investering, underhåll, uppföljning, utbildning och vidareutveckling. Vi anser också att gränsdragningen i förhållande till Svenska kraftnäts stöd till elberedskapsåtgärder behöver klargöras och att det kan behöva ske samordning av stödgivning vad gäller till exempel kraftvärme där både el- och värmeberedskapsmässiga åtgärder kan bli aktuella.

Detaljerade synpunkter på författningsförslaget

1 §

Vi anser att ett förtydligande behövs när det gäller avgränsningen för aktörer som är både elproducenter och som bedriver annan energiverksamhet. För till exempel kraftvärmeaktörer kan det bli fråga om avgränsning av vad som avser förmåga att producera el respektive värme. Vi föreslår att sista meningen omformuleras enligt följande: "*Stöd får inte lämnas till ~~aktörer~~ verksamhet för vilka elberedskapslagen gäller.*"

4 §

Vi anser att det är oklart hur skrivningen i p. 3 om att stöd enligt denna förordning inte får ske till åtgärd som "*kan upphandlas i konkurrens*" är tänkt att tillämpas. Även beredskapshöjande åtgärder som kräver investeringar i till exempel anläggningar kan upphandlas i konkurrens av ett energibolag, även om det för kommunala bolag inte sker utifrån reglerna om offentlig upphandling. Vi anser att det bör övervägas om punkt 3 kan strykas.

16 §

Vi föreslår mindre korrektur i paragrafen enligt nedan:

"Statens energimyndigheten, eller den Statens energimyndighet anvisar, äger rätt att begära in och kontrollera tekniskt och ekonomiskt underlag som här har anknytning till den stödfinansierade verksamheten."

Ikraftträdande

Vi instämmer i att det är angeläget med ett ikraftträdande snarast möjligt för att påskynda arbetet med energiberedskapsåtgärder.

Åsa Pettersson

VD, Energiföretagen Sverige

Erik Thornström

Ansvarig skatter, styrmedel,
energianvändning och resurseffektivitet